

HEJ, PÁRTÁM, PÁRTÁM

Hej, pártám, pártám, gyöngyös koszorúm... – énekelték a nyoszolyólányok a pártájától, lányságától, pajtásaitól búcsúzó menyasszonynak.

Manapság párta csinosítja az ünnepélyen csárdást ropó óvodás kislányokat és a díszmagyarban bálozó anyukákat is, pedig az apróságok fején még, az asszonyokén már nincs mit keresnie. A párta ősidők óta tartozéka a magyar női viseletnek, de csak lányok viselhették nagykorúvá avatásuktól az esküvőjük napjáig, ugyanis hajdan nem öncélú cicoma volt, hanem az ártatlanság jelképe.

A párta jelképes üzenetét *Magyar Adorján Az ősműveltség* című könyve segít megfejteni.

Mi jut eszünkbe az alakjáról? A hold. A termékenységet szabályozó, az anyákat megerősítő égitest. Hajdan minden lány anyának készült, tehát hold-pártát viselt.

Két füle mögött van a két aranycsillag, homlokán az ezüsthold... Egyik népmesénkben ezek a királynő ismertető jegyei. S valóban, őseink pártáján megjelent egy másik égitest, a gyermeki tisztaságot, a mag-állapotot jelképező csillag is, mégpedig a párta két végén. Ezek alá erősítették a pártát összefogó szalagokat, melyek együtt lobogtak a hajfonat szalagjaival. Halántékukon egy-egy tincset vékonyabb szalaggal vagy hajfonatkoronggal fogtak össze. Büszkeségüket, hosszú hajukat ünnepen kibontva, csak a pártával lefogva viselték.

Innen ered a *hajadon* szavunk. Aki férjhez ment, annak *bekötötték a fejét*, hiszen asszonyként a kendő vagy a főkötő alól nem kandikálhatott ki a haja.

Őseinknél a párta színe csakis a tisztaságot jelképező fehér lehetett. A magyarok, a mag népe, a magra emlékeztető gyöngyvirágból, a hun leányok fehér nárciszból vagy más, csillag alakú virágból kötötték koszorújukat, de készítettek pártát hajlékony, fényes nyírfakéregből, ezüstből, selyemből, bársonyból is – természetesen fehérrel.

A színes párta akkor jelent meg, amikor kezdték elfelejteni jelképes üzenetét.

Harmatos a babám pártája széle... A párta hold-karéj-peremét valaha gyöngy-sor vagy gyöngyszem alakú, pici virágok füzére díszítette. Vajon mit idézett ez? Láttatok már harmatos fűszálat, rózsát? *Hold elejti, nap felkapja...* A harmat oly tiszta, oly üde! De érinthetetlen, hiszen egyetlen mozdulatunkra leperreg. Csak ámulunk: milyen közel állt a termé-

szethez, és milyen finom volt a lelke annak a közösségnek, aki mindezt megfigyelte, megértette, erkölcsébe, jelképeibe beépítette.

A párta századokon át része volt a falusi és az úri ünnepi viseletnek azután is, hogy jelképes üzenete feledésbe merült. Sokféle változata alakult ki szerte a Kárpát-medencében. A palóc és a matyó párta nagyon díszes, és mérete is rendkívüli. Kalocsán szalagcsokor helyettesíti a pártát. A Sárközben csücskös tülköpártát viselnek a lányok.

Torockói coronapárta

Palóc és matyó menyasszony

Palotás ruha pártája

A kalotaszegi gyöngyös párta – amelyről a következő oldalon mesét olvashattok – őrzi az ősi jelképeket, de csak részben.

A torockói aranycsipke párta nem hold, hanem korona alakú. Nem lehet letagadni hasonlóságát a háromezer éves szkíta királyasszonyi koronával, amely finoman megmunkált aranypántokból készült.

Korona is, holdsarló is a széki menyasszony pártája. Nem fehér, de jelképekkel telített: az illatos zöld rozmaring fiatalságot, termékenységet, a piros szalagrózsa szerelmet hordoz.

Ma már a legtöbb magyar közösségben csak a menyasszonyi párta vagy koszorú őrzi az ősi leánypárta emlékét. Sajnos csak külső dízként jelenik meg az, ami őseinknek megtartó törvénye volt. Pedig a pártás, harmatos tisztaság királynővé emel minden leányt. *Aki szép lányt akar venni, harmaton kell azt keresni...*

A felsorolt három jelkép (hold-alak, fehér szín, gyöngyperem) közül melyik hiányzik a kalotaszegi pártáról?

Kalotaszegi gyöngyös párta

Széki rozmaringpárta

Zsigmond Emese

Januári megfejtések: 1-E asszonysuba, 2-C pásztorsuba, 3-D ünneplő suba, 4-B bekecs, 5-A ködmön.
Nyertesek: Kiss Balázs, Szováta; az ivói IV.; a dési IV. D osztály.